

Роль єпископа Софрона Мудрого у становленні та розвитку української редакції радіо «Ватикан»

У статті висвітлено життєвий та професійний шлях багаторічного співробітника української редакції радіо «Ватикан» єпископа Софрона Мудрого. Розглянуто специфіку мовлення української редакції радіо «Ватикан», створеної задовго до відкриття інших українськомовних редакцій закордонних радіостанцій. Встановлено, що радіо в період «холодної війни» стало голосом ліквідованої УГКЦ, яка в Україні діяла в підпіллі. Майже відразу після виходу українських програм в ефір Радянський Союз розпочинає систематично їх «глушити», усвідомлюючи загрозу, яку вони несуть панівному в СРСР атеїзму. Проаналізовано внесок єпископа Софрона Мудрого у розвиток і становлення української редакції радіо «Ватикан». Визначено, що він доклав значних зусиль до впровадження українською редакцією нових видів, форм та методів роботи. Йому вдалося розширити вплив та значення української служби радіо «Ватикан» далеко за межі суто редакційної діяльності.

Ключові слова: українська редакція радіо «Ватикан», Українська греко-католицька церква, єпископ Софрон Мудрий, радіопроповіді, «холодна війна».

Постановка наукової проблеми та її значення. Однією з найменш досліджених сторінок історії українськомовних редакцій закордонних радіостанцій є створення та діяльність радіо «Ватикан», а також вивчення професійних біографій його нечисленних працівників. Українська редакція радіо «Ватикан» не лише створена значно раніше, аніж українські редакції «Голосу Америки», Радіо «Свобода», Бі-Бі-Сі, «Німецької хвилі». Відмінність української редакції радіо «Ватикан» від інших радіостанцій, які вели трансляцію українською мовою з-за кордону, полягає передовсім у цілком особливому, релігійному, тематично-змістовому наповненні програм та матеріалів. Папське радіо вже понад 70 років презентує в ефірі цей унікальний за змістом контент. Зважаючи на те, що Українська греко-католицька церква (УГКЦ), речником якої є радіо «Ватикан», вийшла з підпілля й активно діє в незалежній Україні, українська редакція не лише зберегла своїх слухачів, але й значно збільшила аудиторію. У час пошуку суспільством моральних орієнтирів українська редакція радіо «Ватикан» пропонує як вірним-католикам, так і всім людям доброї волі опертися на традиційні християнські цінності у вирішенні гострих проблем сьогодення. Упродовж усієї своєї історії українська редакція радіо «Ватикан» завдячує високому рівню професійності, глибокому змістовому наповненню своїх програм цілій низці працівників, серед яких особливе місце посідав багаторічний заступник головного редактора єпископ Софрон Мудрий. Вивчення його внеску в розвиток і становлення української редакції радіо «Ватикан», як і загалом дослідження ролі окремих особистостей у діяльності українськомовних редакцій закордонних радіостанцій, є актуальним завданням для сучасних дослідників історії радіожурналістики.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Специфіку мовлення української редакції радіо «Ватикан» частково розглядають у своїх дослідженнях сучасні історики: С. Горбач [4], Ю. Каганов [5], Т. Бублик [3] та ін. У період «холодної війни» її активно аналізували в контексті інших українськомовних закордонних «ворожих радіоголосів» радянські ортодоксальні критики [12]. Ці наукові праці, щоправда, торкнулися лише окремих аспектів роботи української редакції радіо «Ватикан». Науковці поки що оминали увагою професійну діяльність працівників української редакції Радіо Папи. Тому є очевидною потреба більш повного та всебічного висвітлення цього питання, зокрема конкретизації внеску єпископа Софрона Мудрого в розбудову української редакції радіо «Ватикан».

Мета і завдання статті – проаналізувати роль єпископа Софрона Мудрого в розвитку та становленні української редакції радіо «Ватикан». Об'єктом нашого дослідження стали матеріали, які стосуються роботи єпископа Софрона Мудрого на радіо в період «холодної війни» між Радянським Союзом та Заходом.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Владика Софрон (Степан) Мудрий народився 27 листопада 1923 року в м. Золочеві на Львівщині. Під час

війни був вивезений на примусові роботи до Німеччини, звідти емігрував до США, де 1949 року вступив до монастиря отців-василіян. 1955 року переїхав до Ватикану, де здобув ступені магістра канонічного права (1958 рік), доктора богослов'я (1969 рік), згодом став професором Папського Інституту Східних Наук. Упродовж 1974–1994 років був ректором Української Папської Колегії Св. Йосафата, загалом пропрацювавши тут п'ятдесят років. З 1965 до 1994 року був постійним співробітником української служби радіо «Ватикан». Його радіопроповіді підтримували українців в усьому світі, а найбільше – в радянській Україні. У жовтні 1994 року Софрон Мудрий повернувся в Україну, де став ректором Івано-Франківського теологічного інституту, який зумів підняти до рівня теологічної академії. Від 1997 до 2005 року був правлячим архієреєм Івано-Франківської єпархії УГКЦ.

Програми української редакції радіо «Ватикан», на якому майже сорок років працював Софрон Мудрий, уперше вийшли в ефір 12 грудня 1939 року, коли вже відбулося «возз'єднання» західноукраїнських земель із СРСР. На прохання митрополита Української греко-католицької церкви Андрея Шептицького Папа Пій XI дав дозвіл відкрити українську редакцію радіо «Ватикан» як єдину можливість у майбутньому зберегти зв'язок УГКЦ з Апостольським престолом, а значить – і католицьку віру.

Українська редакція стала п'ятою редакцією Ватиканського радіо. Від інших національних редакцій, які на початку Другої світової війни вийшли в ефір, вона відрізнялася тим, що представляла народ, який на той час не мав власної держави.

Незважаючи на те, що фактично розпочалася Друга світова війна, українська редакція утверджувала в слухачів усвідомлення, що «християнські радіопрограми намагаються допомогти віруючим самовдосконалитися на засадах Божих Заповідей, пізнавати одне одного, єднатися, творити добро» [6, с. 183]. Отже, християнське прощення, милосердя, бажання допомогти і творити добро з вірою в Бога стали основною темою програм української редакції радіо «Ватикан».

Редакція розпочала своє мовлення з однієї півгодинної передачі на тиждень. Поступово українські програми почали виходити в ефір щоденно, а святі Літургії – щонеділі та на великі свята. Майже відразу після виходу українських програм в ефір Радянський Союз розпочинає систематично їх «глушити», усвідомлюючи загрозу, яку вони несуть панівному в СРСР атеїзму [10].

Єпископ Софрон Мудрий, що впродовж багатьох років працював заступником керівника української редакції радіо «Ватикан», зауважував, що в 60-ті роки ХХ століття програми українською мовою на Папському радіо звучали 15 хвилин щодня й один раз у місяць транслиювалася служба Божа: «Ми не торкалися політичних програм – мовили лише на теми релігійного життя. Якщо людина має віру в Бога, то вона все зрозуміє й переживе. Та час від часу й ми отримували листи “трудящих”, гадаю, написані або співробітниками КДБ, або під їхню диктовку, у яких “обурені” громадяни протестували проти трансляції наших передач на Україну. Насправді ж їх там з нетерпінням чекали тисячі спраглих до слова Божого людей, у чому я особисто переконався, відвідавши Україну. <...> на рідній землі весь час відчували зриму й приховану присутність кадебістів, проте почули молитовні прохання галичан частіше передавати служби Божі, а не лише раз на місяць. Повернувшись до Ватикану, розповіли про це Святійшому Отцю Павлу VI, і він видав розпорядження збільшити час ефіру для української секції до двох передач у добу і щотижня транслиювати богослужіння» [9].

Це були враження єпископа Софрона Мудрого від «туристичної» поїздки до України 1965 року. Вона стала наслідком чергової інформаційної атаки на Ватикан, де в листах, написаних мовби під копірку, радянські слухачі вимагали в Апостольського престолу закрити українську редакцію Радіо Папи. Владика Софрон Мудрий став першим працівником української редакції радіо «Ватикан», що відвідав радянську Україну і, представивши необхідні факти, кардинальним чином вплинув на позицію Ватикану щодо збільшення ефірного часу для української редакції.

Що ж викликало роздратування і ворожість із боку радянських ідеологів у програмах української редакції радіо «Ватикан», яка на той час у своєму обмеженому ефірі передавала лише короткі новини із життя Католицької церкви і раз у місяць богослужіння і програми якої до того ж постійно «глушили»? Головною причиною стало те, що 1963 року після 18-річного ув'язнення вдалося звільнити митрополита Йосифа Сліпого. 1946 року він відмовився брати участь у Львівському псевдособорі з ліквідації УГКЦ і відійти під протекторат Російської православної

церкви. Митрополит Сліпий, перебравшись до Рима, чи не найбільше вплинув на активізацію роботи української редакції радіо «Ватикан». «У звіті для союзної і республіканської Рад у справах релігії про діяльність “уніатів” від 9 грудня 1969 року М. Винниченко зауважив, що більшість греко-католиків регулярно слухає радіопередачі української служби “Радіо Ватикан”, в окремих селах роблячи це навіть організованими групами. Чимало ефірного часу у цих передачах присвячується діяльності кардинала Йосифа Сліпого: пропагуються плани про створення Українського Католицького Університету та відкриття собору Св. Софії в Римі. Ці “ворожі голоси” залишалися ефективним способом інформування віруючих у цілком інформаційно контрольованому суспільстві за “залізною завісою”» [2, с. 154]. Якийсь час Софрон Мудрий був особистим секретарем кардинала Йосифа Сліпого, про якого згодом згадував: «Коли Патріарх Сліпий прибув в Україну із заслання, всі чекали побачити мученика і в'язня, а побачили велета духу» [13].

Саме в цей час розпочинається активна фаза протистояння Радянського Союзу з «ворожими голосами», серед яких – українська редакція радіо «Ватикан». Вона стає одним із основних об'єктів в ідеологічній війні, яку веде СРСР проти Заходу.

Отримавши позитивний імпульс у роботі у зв'язку з приїздом та діяльністю митрополита Йосифа Сліпого, українська редакція радіо «Ватикан» почала нарощувати свою присутність в ефірі. Поступово формувалася щоденний графік програм, яку пропонує Радіо Папи слухачам і сьогодні.

Поряд із релігійними темами, які переважали в програмах української редакції радіо «Ватикан», у радіопроповідях священники та ієрархи УГКЦ відверто розповідали про історію ліквідації УГКЦ в СРСР, наводили численні факти переслідування вірних та отців підпільної церкви. Зразки таких радіовиступів представлено в збірнику «Тисячоліття українського християнства. Радіопровіді з Ватикану» [14]. Також упродовж 1965–1995 років постійно транслювався цикл створених єпископом Софроном Мудрим програм про історію виникнення, становлення, розвиток та ліквідацію в Радянському Союзі УГКЦ, її діяльність у підпіллі і за кордоном. Пізніше ці програми, впорядковані як підручник для духовних семінарій УГКЦ, кілька разів перевидавалися [7].

Радянські ідеологи, ведучи війну з «клерикально-буржуазним» Ватиканським радіо, воліли не помічати, що основною складовою в тематиці радіостанції є духовні програми. Це стосується також і недільних радіопровідей, основна частина яких – роздуми над Святим Письмом, вірою, призначенням людини у світлі Божого задуму. Підсумком таких духовних повчань в ефірі стало видання цілого ряду книг, у яких вони зібрані, підготовку до друку і впорядкування яких здійснив єпископ Софрон Мудрий: «Недільна Благовість» (1972 рік), «Символ Віри» (1972 рік), «Благовість спасіння» (1975 рік), «Заповіді Божі і Церковні» (1976 рік), «Добра Новина» (1973 рік). У передмові до однієї з них відзначається, що «хоч проповіді з Ватиканської радіостанції призначені для слухачів в Україні, та ними радо користуються наші вірні й духовенство на еміграції» [1, с. 1]. Отож, найважливішим у тематиці програм української редакції радіо «Ватикан» залишалася проповідання Євангелія, поширення інформації про життя Католицької церкви не лише в Україні, але й у всіх країнах, де є українська діаспора.

«Попри решту моїх обов'язків, праця на Ватиканському радіо була моєю улюбленою місією для України. Я докладав усіх зусиль, щоб своїми промовами перед мікрофоном покласти ще одну цеглину для збереження святині нашої релігійної культури» [8, с. 88], – так згадує про час роботи на радіо Папи єпископ Софрон Мудрий. Однак лише радіопроповідями, підготовкою програм та матеріалів для виходу в ефір діяльність Софрона Мудрого не обмежилася. Налагодивши постійне видання радіопровідей окремими книгами, він наприкінці 70-х років ХХ століття розпочинає запис та випуск на потужностях радіо «Ватикан» цілої серії релігійних грамплатівок та аудіокасет. Божественну Літургію, акафісти, вечірні, молебні, псалми та колядки записували у ватиканських студіях видатні хорові колективи діаспори. Згодом цей процес трансформувалася з ініціативи та під керівництвом Софрона Мудрого спершу в запис на аудіокасетах Нового Заповіту, усього Псалтиря та вибраних частин Старого Заповіту. Усі ці записи богослужінь та Святого Письма українською мовою різними каналами передавали вірним до Радянської України. Наступним кроком стали аудіозаписи заборонених в УРСР творів письменників-класиків – Тараса Шевченка, І. Франка, П. Куліша, О. Довженка, представників «Розстріляного Відродження» та ін. Загалом було записано 18 серій на 140 касетах, які при кожній нагоді передавали в Україну та до країн, де була українська діаспора. До Рима здійснювати записи приїжджали журналісти української редакції радіо «Свобода»

О. Народецький (пізніше керівник української редакції), Л. Гвань (Г. Мовчан), актор Л. Алексійчук. Уся ця робота знаходила гарячий відгук у серцях слухачів у Радянській Україні.

За кілька років до смерті єпископ Софрон Мудрий, уже будучи на заслуженому відпочинку, згадував багаторічну роботу на Радіо Папи, зауважуючи: «Радіо “Ватикан” дуже багато для цього зробило – для розпаду Союзу... У нас було відчуття, що Бог допомагає, Його Провидіння веде всіх, Він переможе» [3].

Ідеологічна війна з «клерикальною пропагандою» закінчилась у 90-ті роки ХХ століття. Розпався Радянський Союз – і зникла потреба «глушіння» «ворожих радіоголосів», а також очорнення та маніпулювання суспільною думкою задля дискредитації всього, що пов'язане з українською редакцією радіо «Ватикан». З цієї нагоди, виступаючи на конференції «Довкола світу протягом 80-ти років», присвяченій 80-річчю радіо «Ватикан», кардинал Дж. Лайоло окремо відзначив важливість передач із Ватикану для українських вірних, які зазнавали переслідувань: «Скільки взаємності викликали в серцях далеких радіослухачів ці передачі, ми змогли краще зрозуміти на початку 90-х років, після падіння “залізної завіси”, коли редакції Радіо Ватикану заповнили листи цих слухачів або їхніх дітей. Рекорд встановив український відділ, який отримав за рік понад 40 тисяч листів, понад сотню кожного дня. Насамперед йшлося про трансляції недільної Божественної Літургії українською мовою у греко-католицькому обряді, яка протягом десятиріч приносила духовну вітху вірним, позбавленим власних пастирів, які були ув'язнені або вбиті» [11]. І, без сумніву, у цьому була безпосередня заслуга єпископа Софрона Мудрого – одного з керівників української редакції радіо «Ватикан». Сучасні українські історики також високо оцінюють владу Софрона Мудрого як теолога та видатного церковного діяча: «Це жива легенда Української Греко-Католицької Церкви. Це людина високого інтелектуального гатунку, яка ставила інтелект на службу Церкві та Україні. Вважаю, що з часом УГКЦ та вся громада відчують цей вакуум. Він був одним з небагатьох богословів старої галицької традиції, що разом з Церквою пройшов увесь шлях поневірянь, заборон, переслідувань, катакомбної Церкви. Він був достойним репрезентантом УГКЦ за кордоном та перед Апостольським Престолом. Його постать завжди залишатиметься об'єктом наслідування вірними та науковцями» [13].

Після десятиліть «холодної війни», перебування в стані постійного «ідеологічного противника» українська редакція радіо «Ватикан» продовжує керуватися принципом, “що найшляхетніше завдання радіо – це просвіщати й навчати людей, спрямовувати їхні душі й серця до вищих ідеалів та духовних речей”» [15, с. 62].

Зміст та тематику програм української редакції радіо «Ватикан» упродовж усієї його історії і відповідно роботу її співробітників, зокрема єпископа Софрона Мудрого, варто розглядати насамперед у контексті служіння Україні та УГКЦ. За майже 80 років мовлення в ефірі українська редакція пропонує слухачам передовсім програми, які пропагують традиційні християнські цінності: віру, добро, милосердя, співчуття до ближнього. Радіо в період «холодної війни» стало голосом ліквідованої в Радянському Союзі підпільної УГКЦ. Незважаючи на «глушіння» та дискредитацію з боку радянських ідеологів, українська редакція радіо «Ватикан» поширювала не лише євангельські правди, транслювала богослужіння, але й інформувала вірних в Україні та діаспорі про життя Католицької церкви, Папи, забороненої в СРСР УГКЦ.

Змістове наповнення програм української редакції радіо «Ватикан», її контент, творили конкретні люди – священники та миряни, яких у редакції працювало не більше ніж 3–4 особи. Їм доводилося бути репортерами, дикторами, звукорежисерами, монтажерами, вимушено ставати фахівцями-універсалами в радіожурналістиці. У цьому вони випереджували свій час. І чи не найбільше до впровадження в роботу української редакції радіо «Ватикан» нових видів, форм, жанрів та методів спричинився єпископ Софрон Мудрий.

Висновки та перспективи подальшого вивчення проблеми. Ми проаналізували лише діяльність одного з працівників української редакції радіо «Ватикан» – єпископа Софрона Мудрого – в період «холодної війни» між СРСР та Заходом. Перспективи дослідження вбачаємо у вивченні діяльності інших знакових постатей, які сформували унікальне обличчя української редакції радіо «Ватикан» та впродовж усієї історії радіостанції докладали максимум зусиль для відродження та зміцнення традиційної духовності українського народу та української держави.

Література

1. Апостольські повчання на неділі. Радіопровіді з Ватикану / Проповідували: Блаженніший Мирослав, Аєп. Мирослав Марусин, о. Л. Гуцуляк та ін. – 2-ге вид. – Львів : Місіонер, 2007. – 278 с.
2. Бублик Т. Т. Діяльність Патріарха Йосипа Сліпого щодо легалізації УГКЦ у світлі радянських документів (1960–1980-ті роки) / Т. Т. Бублик // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Вип. XXXVII. – Запоріжжя, 2013. – С. 152–157.
3. Владика Софрон Мудрий: «Радіо “Ватикан” дуже багато зробило для розпаду СРСР... У нас було відчуття, що Бог помагає» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gk-press.if.ua/x9626/>.
4. Горбач С. І. Деякі аспекти відносин між Ватиканом та СРСР після другої світової війни (1945–1953) / С. І. Горбач // Український історичний журнал. – 1998. – № 6. – С. 68–76.
5. Каганов Ю. О. «Ворожі голоси»: ідеологічне протистояння на радіохвилях у Радянській Україні (друга половина ХХ ст.) / Ю. О. Каганов // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Вип. XXXV. – Запоріжжя, 2013. – С. 193–201.
6. Лизанчук В. В. Основи радіожурналістики : підручник / В. В. Лизанчук. – К. : Знання, 2006. – 628 с. + компакт-диск.
7. Мудрий С. Нарис історії Церкви в Україні / Владика Софрон Мудрий, ЧСВВ. – Вид. 4-те. – Жовква : Місіонер, 2010. – 544 с.
8. Мудрий С. Під опікою Божого Провидіння / Єпископ Софрон Мудрий ЧСВВ. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2008. – 216 с.
9. Мудрий у Ватикані: погляд з-за лаштунків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.religion.in.ua/zmi/ukrainian_zmi/3602-mudrij-u-vatikani-poglyad-z-za-lashtunkiv.html.
10. Плейкис Р. Радіоцензура / Р. Плейкис [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.radiocenzura.tripod.com/text.htm.
11. Радіо «Ватикан» відзначає своє 80-річчя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.credo-ua.org/2011/02/40532>.
12. Ротовский А. А. Клерикальное радиовещание в «психологической войне» / А. А. Ротовский. – К. : Политиздат Украины, 1987. – 168 с.
13. Софрон Мудрий: Нам належить тільки сьогодні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zbruc.eu/node/28664>.
14. Тисячоріччя українського християнства. Радіопровіді з Ватикану / Зібрав і підготував до друку о. Софрон Мудрий, ЧСВВ. – Рим : Видавництво оо. Василіян, 1990. – 373 с.
15. Церква і соціальна комунікація: Найголовніші документи Католицької Церкви про пресу, радіо, телебачення, інтернет та інші медіа / упоряд. і наук. ред. М. Перун. – Львів : Видавництво Українського Католицького Університету, 2004. – 440 с.

References

1. Apostolski povchannia na nedili. Radioprovodi z Vatykanu / Propoviduvaly: Blazhennishyi Myroslav, Aiep. Myroslav Marusyn, o. L. Hutsuliak ta in. – 2-he vyd. – Lviv : Misioner, 2007. – 278 s.
2. Bublik T. T. Diialnist Patriarkha Yosypa Slipoho shchodo lehalizatsii UHKTs u svitli radianskykh dokumentiv (1960–1980-ti roky) / T. T. Bublik // Naukovi pratsi istorychnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. – Vyp. XXXVII. – Zaporizhzhia, 2013. – S. 152–157.
3. Vladyka Sofron MUDRYI: «Radio “Vatykan” duzhe bahato zrobylo dlia rozpadu SRSR... U nas bulo vidchuttia, shcho Boh pomahaie» [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://gk-press.if.ua/x9626/>.
4. Horbach S. I. Deiaki aspekty vidnosyn mizh Vatykanom ta SRSR pislia druhoi svitovoi viiny (1945–1953) / S. I. Horbach // Ukrainyski istorychnyi zhurnal. – 1998. – № 6. – S. 68–76.
5. Kahanov Iu. O. «Vorozhi holosy»: ideolohichne protystoiannia na radiokhvyliakh u Radianskii Ukraini (druga polovyna XX st.) / Iu. O. Kahanov // Naukovi pratsi istorychnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. – Vyp. XXXV. – Zaporizhzhia, 2013. – S. 193–201.
6. Lyzanchuk V. V. Osnovy radiozhurnalistyky : pidruchnyk / V. V. Lyzanchuk. – K. : Znannia, 2006. – 628 s. + kompakt-dysk.
7. Mudryi S. Narys istorii Tserkvy v Ukraini / Vladyka Sofron Mudryi, ChSVV. – Vyd. 4-te. – Zhovkva : Misioner, 2010. – 544 s.
8. Mudryi S. Pid opikoiu Bozhoho Provydinnia / Yepyskop Sofron Mudryi ChSVV. – Ivano-Frankivsk : Nova Zoria, 2008. – 216 s.
9. Mudryi u Vatykani: pohliad z-za lashtunkiv [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.religion.in.ua/zmi/ukrainian_zmi/3602-mudrij-u-vatikani-poglyad-z-za-lashtunkiv.html
10. Pleykis R. Radiotsenzura / R. Pleykis [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : www.radiocenzura.tripod.com/text.htm.

11. Radio «Vatykan» vidznachae svoje 80-richchia [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.credo-ua.org/2011/02/40532>
12. Rotovskiy A. A. Klerikalnoe radioveshchanie v «psikhologicheskoy voyne» / A. A. Rotovskiy. – K. : Politizdat Ukrainy, 1987. – 168 s.
13. Sofron Mudryi: Nam nalezhyt tilky sohodni [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zbruc.eu/node/28664>.
14. Tysiachorichchia ukrainskoho khrystyanstva. Radiopropovidi z Vatykanu / Zibrav i pidhotuvav do druku o. Sofron Mudryi, ChSVV. – Rym : Vydavnytstvo oo. Vasylilian, 1990. – 373 s.
15. Tserkva i sotsialna komunikatsiia: Naiholovnishii dokumenty Katolytskoi Tserkvy pro presu, radio, telebachennia, internet ta inshi media / uporiad. i nauk. red. M. Perun. – Lviv : Vydavnytstvo Ukrainskoho Katolytskoho Universytetu, 2004. – 440 s.

Ципердюк И. Роль епископа Софрона Мудрого в становлении и развитии украинской редакции радио «Ватикан». В статье освещен жизненный и профессиональный путь многолетнего сотрудника украинской редакции радио «Ватикан» епископа Софрона Мудрого. Рассматривается специфика вещания украинской редакции радио «Ватикан», созданной задолго до открытия других украинскоязычных редакций зарубежных радиостанций. Определено, что радио в период «холодной войны» стало голосом ликвидированной УГКЦ, которая в Украине действовала в подполье. Почти сразу после выхода украинских программ в эфир Советский Союз начинает систематически их «глушить», осознавая угрозу, которую они несут господствующему в СССР атеизму. Проанализировано вклад епископа Софрона Мудрого в развитие и становление украинской редакции радио «Ватикан». Определено, что он приложил значительных усилий для внедрения украинской редакцией новых видов, форм и методов работы. Ему удалось расширить влияние и значение украинской службы радио «Ватикан» далеко за пределами чисто редакционной деятельности.

Ключевые слова: украинская редакция радио «Ватикан», Украинская греко-католическая церковь, Софрон Мудрый, радиопроповеди, «холодная война».

Tsyperdyuk I. The Role of Bishop Sofron Mudry in the Development of the Ukrainian Version of the Radio «Vatican». The article highlights the life and professional path of many years employee of the Ukrainian editorial office of Vatican Radio the bishop Sofron Wise. The specificity of broadcasting of the Ukrainian editorial office of Vatican Radio created long before the opening of the other Ukrainian-speaking editorial offices of foreign radio stations is reviewed. It was established that the Radio during the Cold War became the voice of the liquidated UGCC which operated underground in Ukraine. Almost immediately after Ukrainian programs aired the Soviet Union started the systematic «jamming» of them, aware of the threat they are to the dominant in the Soviet Union atheism. The contribution of the bishop Sofron Wise to the formation and development of the Ukrainian editorial office of Vatican Radio is analyzed. It is determined that he has made significant efforts to the implementation of the Ukrainian editorial office of new species, forms and methods of work. He managed to expand the influence and value of the Ukrainian editorial office of Vatican Radio far beyond purely editorial activities.

Keywords: the Ukrainian editorial office of Vatican Radio, Ukrainian Greek Catholic Church, the bishop Sofron Wise, radio sermons, the Cold War.

Адреса для листування: zdjuk@ukr.net.

Стаття надійшла до редакції 01.05.2016.

УДК 007:304:070

Monika Bator – doktor nauk humanistycznych o specjalności kulturoznawstwo, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Rola prasy lokalnej w kształtowaniu kultury filmowej w przedwojennym województwie kieleckim

Необхідність життя заходів для підготовки людей, особливо молоді, до сприйняття кіномистецтва і активної участі в кінокультурі усвідомлювалась ще до Другої світової війни. Теоретично, важливим фактором у її формуванні у суспільстві повинна бути кінопреса, яка деякою мірою цю роль виконувала, але в основному лише у великих містах. На периферії функції просування кіно взяла на себе в першу чергу місцева преса загальноінформаційного характеру.

© Bator M., 2016